

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm X. Dilectæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

de iudic. ubi admittitur exceptio, quam electus obiecit, Canonicis se opponentibus, dicendo eos in excommunicatione esse constitutos; nam respondeo cum *gl. hic. verb. excommunicationem*, casus esse diuersos, si enim Canonici vitrò agant, vt electio cassetur, tunc obiici ipsis potest excommunicatio, vt repellatur ab actiōe; sin autem ipsemet electus confirmationem petat, & ideo compareant aliqui pro defensione Ecclesiæ, qui ostendere volint esse indignum, non potest illis obiici excommunicatio, aut crimen; si enim in tali casu excommunicato concessum est, vt se opponat pro iure proprio tuendo, vt dixi in *c. Cum inter. hoc tit.* multò magis pro iure, quod ipsi cum pluribus aliis commune est, ne Prælatum indignum accipere cogatur.

Veruntamen si alii adsint non criminosi, qui se opponere & inhabilitatem probare velint, haud dubiè præferri debent; dein si excommunicati absolui tunc possint, absolutio iis conferenda; priusquam admittantur; sin autem absolutionem obstinatè petere vel accipere renuant, ideoque in crimine perseuerent, tunc in hoc casu valdè probabilis est sententia Innoc. III. eos mox repellendos esse, cum non bono Zelo Ecclesiæ suæ defendendæ procedere videantur.

CAPITVLVM IX. Apostolicæ.

PARAPHRASIS.

Cum Archiepiscopi Pragensis electio celebrata esset, & eam aliqui impedire vellent, duo Canonici Romam se contulerunt, vt electionis causam & Episcopi electi confirmationem promouerent, sed obiectum ipsis fuit, quod sententiæ suspensionis & amotionis à beneficiis latæ essent in ipsos, tunc replicauerunt Canonici, quod sententiæ irrita fuerint, & ad hoc probandum per testes & instrumenta se obtulerunt, tunc Gregor. IX. respondit: Ne Pragensis Ecclesiæ ordinatio per eiusmodi obiectionem seu exceptionem diutius retardetur, se sententias illas relaxare ad cautelam.

SUMMARIUM.

1. *Canonicus suspensus ab officio, & depositus à beneficio, non potest proprio nomine agere pro iuribus Ecclesiæ.*
2. *Ordinarius propter utilitatem publicam, etiam non requisitus à parte, absolutionem aut relaxationem sententiæ ad cautelam, exacto prius juramento parendi Ecclesiæ mandatis imperari potest.*

NOTA I. Canonici suspensus ab officio & depositus à beneficio, non potest proprio nomine agere pro iuribus Ecclesiæ, videlicet vt Episcopus electus confirmetur: ita *gloss. hic. verb. contingenter in fin.* Cum enim suspensus ab officio non possit eligere, nec eligi. *c. Cum dilectus. 8. de consuetudine.* ideoque iure capitulari priuatus sit, & multò magis ille, qui à beneficio Canonicatûs depositus, siue eo priuatus est, hinc sequitur, quod suo nomine agere non possit, vt electio confirmetur, cum eius interesse non censeatur, dixi autem quod nomine proprio siue vt Canonici agere non possit pro causa electionis; at verò ex mandato Capituli seu vt Procurator eius, agere non prohibetur, cum à communionem fidelium propter suspensionem, aut priuationem amotus non sit, sicuti Abbas: *hic monet. n. 4.*

Nota II. Ordinarius propter utilitatem publicam, etiam non requisitus à parte, absolutionem aut relaxationem sententiæ ad cautelam exacto prius juramento parendi Ecclesiæ mandatis imperari potest, *argum. c. veniens. 28. de testibus.* & dixi *l. 1. ty. 5. p. 1. c. 7. n. 9.* solet autem absolutio, vel relaxatio ad cautelam conferri (videlicet ab eo, qui etiam absolute loquendo absoluendi potestatem habet) quoniã dubium & incertum est, vt rûm censura contracta sit nec ne, vt in casu huius cap. cû Canonici negarent sententias valdè latas esse, atque id cognosci statim non poterat, moram autem longam trahere cum Ecclesiæ detrimento, consultum non erat.

CAPITVLVM X.

Dilectæ.

PARAPHRASIS.

Controuersia de decimis & aliis rebus erat inter

inter Priorissam & Conventum de Cöpeffia ex parte vna, & Priorem ac Conventum de Burcellia ex altera parte, quam Pontifex Abbati Benedicino, & aliis quibusdam delegarat; cum autem moniales se grauari existimarent, ad sedem Apostolicam appellarunt, & nuncium ad prosequendam appellationem Romam miserunt, nihilominus Iudices post interpositam appellationem eas excommunicarunt, tunc Gregor. IX. causam appellationis ad petitionem Monialium commisit Abbati de Angles & Coiudicibus, nullam in literis factam mentionem excommunicationis, quare pars aduersa, videlicet Prior, cum excepisset de Monialium excommunicatione, cuius nulla mentio esset in literis Apostolicis, eamque exceptionem Iudices admittere nolent, ad sedem Apostolicam appellauit, aliosque Iudices, videlicet Abbatem de Gernemoe cum sociis impetrauit, coram quibus Moniales replicarunt, quandoquidem sententia excommunicationis in ipsas lata fuerit postquam appellarunt, & cui libet etiam excommunicato defensionis auxilium competere debeat, idem recte Iudices egisse in priori appellationis causa datos, videlicet Abbatem de Angles & socios, quando exceptionem Prioris admittere noluerunt. Veruntamen Prior de Gernemoe & socij, Monialium hanc defensionem & replicationem reiecerunt, atque idem ipse denuo ad Papam appellarunt, qui sic rescribit ad Decanum Linconensem, mandans ei, si narrata vera sint, vt in statum pristinum restituat, quidquid post Monialium appellationem attentatum est, & postea in negotio ipso procedat, sicuti antea Priori de Gernemoe & Coiudicibus eius mandatum erat.

Pro intellectu Capituli adverte. Cum Gloss. finali, quod tribus vicibus Iudices delegati fuerint, super causam appellationis quam obrem vltimus Iudex, videlicet Decanus, si appellationem legitimam esse cognouit rescissis attentatis, procedere debuit in negotio principali, secundum

tenorem prescriptum Abbati de Gernemoe, vt in textu dicitur. Credibile autem est eum fuisse tenorem Apostolici rescripti, qualis communi iure esse solet, vt si Moniales legitime appellasse appareat, procedat in negotio principaliter definiendo, sin autem illegitime; ijs in expensas condemnatis causam remittat ad Iudicem a quo videlicet Abbatem de Angles, qui & ipse causam decidere deberet, si legitime a Monialibus appellatum cognosceret, sin autem illegitime, condemnatis Monialibus in expensas, causam principalem ad primum Iudicem a quo videlicet Abbatem Benedicinum remitteret. Ita habetur in c. *Ve debitus 59. de appell.*

S V M M A R I V M.

1. Appellans non obstante excommunicatione, quomodo prosequi possit appellationem.
2. Appellatione pendente nihil debet innovari, aliis attentata revocari debent.
3. Quando attentatio revocatorum locum habeat erga iudicem, quando erga partem.

Not. I. Appellans non obstante excommunicatione appellationem prosequi potest, quod duobus modis intelligi potest. 1. Quod, qui a Iudice per sententiam excommunicatur, ab ea appellare possit, & appellationem prosequi iuxta cap. vlt. hoc tit. c. 1. de rescript. in 6. 2. Si quis appellauerit a Iudiciali grammine, Iudex autem posthabita appellatione, nihilominus processerit ad excommunicationem, quod ea nihil obstante appellans appellationem prosequi, & in iudicio contendere possit, imò verò talis excommunicatio, qua post interpositam appellationem lata fuit, pro irrita haberi, idemque eius nulla ratio haberi debeat, sicuti hinc *Alexand. de Neno tradit n. 40.*

Not. II. Appellatione pendente nil debet innovari, seu de nouo attentari, alioquin attentata revocari debent cap. *Non solum. 7. de appell. in 6.*

Controversia hic est inter *Innoc. & Hostiens.* Vtrum revocatio attentatorum habeat locum erga Iudicem, an etiam erga partem prius Innoc. vult, posterius Hostiens. sed respondetur distinguendum esse inter appellationem

lationem extra Iudicalem & iudicalem; illa erga quemvis etiam non Iudicem tendere potest, & consequenter eam pendente nil mutari debet à parte, contra quam facta est, v. g. cōtra Canonicos, ne in electione procedant, iuxta *c. Bona, 23. de electione*. Hæc autem propriè ac directè tendit contra Iudicem, ut is nihil interea mutare debeat; indirectè verò respicit partem, ut nihil agat, quo status causæ immutetur, iuxta *cap. Cùm teneatur, 17. de appell.* ex quo habetur, quòd per remedium attentati revocandi adiri possit Iudex, à quo appellatum est, quia sicuti ipse pendente appellatione nil immutare debet, ita etià prohibere & revocare, si quid ab altero immutetur, aut attentetur, imò hoc ipso, quòd Iudex à quo appellationi defert, tacitè prohibere censetur parti, ne quid innovet, aut attentet, v. g. occupando rem sibi per sententiam adiudicatam, à qua appellatū est, sicuti Baldus notat in *l. 3. n. 5. C. de appellat.*

CAPITVLVM XI.

Significauerunt.

PARAPHRASIS.

Canonici Tornacenses P. Clericū elegerunt in Archiepiscopum, sed Mediolanensis Archiepiscopus eum confirmare noluit, prætendens sibi jus eligendi competere, atque re ipsa Zephum Clericum instituit, eapropter Canonici ad sedem Apostolicam appellantes, impetrarunt causam committi Præposito S. Stephani. Is pronuntians jus eligendi ad Capitulum pertinere, electionem de P. factam confirmavit, at verò partem adversariam videlicet Archiepiscopum & Zephum à petitione Capituli absoluit; tunc partes à sententia ista Præpositi appellarunt ad sedem Apostolicam, & causam Abbati Papiensi atque Præposito Vercellensi committi impetrarunt, coram quibus ex parte Archiepiscopi & Zephi contra Capitulum excommunicationis exceptio obiecta est. Tunc Iudices isti non considerantes quòd prætextu exceptionis oppositæ aliquis à prosecutione appellationis repelli non debeat, cum omnis legitima defensio in iudicio excom-

nicatis reseruata sit) decreuerunt Archiepiscopum & Zephū ad respondendū non esse cogendos, ab hac verò sententia cum Canonici ad Greg. IX. appellassent, ipse mandat eis dē Iudicibus, ut non obstante exceptione in negotio ipso procedant.

SUMMARIVM.

1. Episcopo, ad quem confirmatio electi Prælati spectat, nolente eum confirmare, vel protrahente, Capitulum grauatum per viam appellationis aut querelæ, ad superiorem recurrere potest. Et quod tum huius officium.
2. Sententia Iudicis plures articulos continere potest, in quorum vno pars accusata condemnatur, in altero absoluitur.
3. Victor in principali negotio appellere potest ratione expensarum sibi negatarum, ad quod tamen opus est, ut eas petierit.
4. Si iudex ad expensas petitis non condemnet, tenetur pro ijs, de suo satisfacere.
5. Communi iure receptum est, ut pars victa non condemnatur ad expensas, si ratione probabili ducta in iudicio contendit.
6. Censentur expensæ petita, si in libello petiti, ut omni meliore modo iustitia administratur.

Notandum I. Si Episcopus, ad quem confirmatio Prælati electi spectat, eam neget, aut protrahat, censetur Capitulum, aut Conuentus grauari, ut per viam appellationis, aut querelæ ad superiorē recurrere possit, is verò de controuersia cognoscet, si aliqua sit inter Episcopum & Conuentum de iure electionis, ut in casu huius Capituli. Sin autem Episcopus Conuentui non neget jus electionis, tunc illi tempus definitur intra quod electum, præmissis examine, confirmare debeat, sicuti docet *Abb. in s. 2. n. 13. de consec. præbenda.*

Not. II. Sententia Iudicis plures articulos continere potest, in quorum vno pars v. g. accusata condemnatur, in altera verò absoluitur; fortassè enim inquit, *Gloss. e. insuper.* petebat partem adversam ad expensas litis condemnari, ab eaque petitione repulsam tulit, ex qua doctrina habetur, quòd vtraque pars appellare possit à sententia, quatenus